

20 ՓՈՒՐԱ

ՀԱՄԱԿ ԿԱՐ ՈՐ ԵՆ ԻՑԵ ԳՈՐԾԻՆԻՆ ԳԵՏԵ ԵՆ ԵՆԻՆ

ԱՐ ԽՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՎԵԼԻՔ ՕՐԱԳՐԻ

Հարաբա, Կ. Պոլիս

دريعه غلطه اوده غز قسي اداريه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼԻՔ

Խաղաղության և Ազգային

20 ՓՈՒՐԱ

ԲԱՍՏԱՆԱԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս համար Տարեկան դրամական արժույթ	150
Վերադարձ	70
Նախադրյալ	40
Օսար երկիրներ Տարեկան ժամկետ	26
Վերադարձ	128
Ընթերցողի փող մեծագույն արժույթ	2
Պատկերային արժույթի փողի արժույթ	50

Խնայողությունն ուղարկող համակ կամ այլ գործընկեր է չի ստացի

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 5/17, 1892

ԽԱՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԿՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԵՐԿԱՐ

ՀԱՅ ԵՐԿՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԵՐԿԱՐ

Չորս տարեկան հետ գործելու վրայ է երկրագործական Պանթան, Մինչև ցարդ 420 մասունքներ հաստատած է նորինյալ Գաղաթի (Գաղաթի) կամ Գաղաթի միջիններուն մէջ, Անտառու և Բուսիկ, ընդարձակ Տէրու- լիկան գրեթէ ամբողջ կողմերը, Բայց կը տեսնենք որ հայ երկրագործը, իրենց անփորձութեան, անգիտութեան կամ նախապաշարմունքներուն և տեղական պարագայներուն բերմամբ, ցարդ չեն կրցած օգտիլ պատուական հաս- տատուիկներէն, յորմէ մահաճեալական և յորմէ հարկանալից, արեւմտեան Փոքր Ասիոյ գաւառացի մէջ մանաւանդ, սկսած են մեծ օգուտ բարել իրենց եր- կրագործական շահաբերութեան հա- մար, Պէտք է ուրեմն անգամ միւս հասկցնել մերայնոց թէ ինչ է երկր- գործական Պանթան, ինչ կընեն, և ուր- պիտի միջոցներով կարող է օգտակար լինել երկրագործին դասուն։ Այս հարց- մանց պատասխանելով, միանգամայն զարգաթար մը տուած կըլլանք երկրագործական Պանթայի բառակնայ գործունէութեան վրայ։

Երկրագործական Պանթան հաստա- տատեցաւ ածան տոկոսով երկր- գործներուն դրամ փոխ տալով և դա- ններ վայելաւորներու ձեռքէն աղա- տելու համար։ Վայելաւորաց գործելու կերպերն այս կարգադրման սինակաց մէջ իսկ քանիցս նկարագրուած են, թող անհամար թղթակցութեանց պար- բերաբար հարցորած մանրամասնու- թիւները, վայելաւորներու խոստովա- նած նուազագոյն տոկոսն է 20 աւ 100, և այս սակ յաճախ կը բարձրանայ 100 աւ 100ի, տոկոսի տոկոս հաշուելով, կամ պարզապէս օգէտ գիշարային խա- բելով, և կամ դանդաղ հնարքներով։ Օրինակի համար, նոյն իսկ Կ. Պոլսոյ մօտ պատուականներու մէջ դիտուած է որ ձմեռն ուշուրեք նուազագոյն տոկոսն մի- ջոցին վայելաւորներ քիչ մը երկրագոր- ջորին կուտայ երկրագործին իրեն- ունեի կամ սերմանիքը, և հնչեց ժամանակ քիչ մը ցորեն կ'առնու, և ըստ որում ցորենը քիչ թէ կ'ընկապա- տիկ կարծես, ահա 100 աւ 100 շա- հով փոխատուութիւն մը, այն ալ վեց ամսուան մէջ։

Երկրագործական Պանթային դրա- մագիրը յատկացուցան հաւաքուած նախկին Մեհաֆիի Հանրապետ Սըն-

տուկներուն մնացեալ դրամագիրն, և առանձնապէս վրայ 1 աւ 100 յա- խրում մը, այնպէս որ երկրագործը, որք արդէն 10 աւ 100 տասանորդ կը վճարեն և 1/2 աւ 100 կըրթական տարբ. 1 աւ 100 ալ երկրագործական Պան- քայի բաժինն համար կուտան։ Այս երկու աղբիւրներէ զատ, երկուական նախադրութեան մէջ դուստր մը դո- յացած կայ, քանի մը տարեկ հետէ տասանորդաց 1% բաժնոյն այս պաշ- տօնատան կողմէ հաւաքուած ու գանձուած լինելուն պատճառաւ։ Այս երեք աղբիւրներէ մինչև ցարդ գոյա- պետ հասոյթները գումարելով, կըլլա- նենք որ իբր երեք միլիոն ոսկոյն ան- ուսական դրամագիր մ'ունենալու է երկրագործական Պանթան, եւ իրապէս իբր մէկ միլիոն 200 հազար ոսկի կը գտնուի այժմ Պանթային կեդրոնական և դաւառային մասունքներուն մէջ։

Տէրութիւնն որդայն է զի երկր- գործ ժողովրդէն առնուած այս դրամ- ներ նոյն ժողովրդեան փոխ տրուին կա- ռելի եղանակն չափ ածան և դիւրին պայմաններով, մասունքներ հաստատե- լով մինչև իսկ հոն ուր գործառնու- թիւներ մասունքի մը մասաւորաբար- թեան ծախքն հայկայիներու չափ չափ չիտուին։ Ան մէն մի Գաղաթ մէկ սըն- տուկ որդուած է։ Ըստ այսմ, կան սըն- տուկներ որք չորս տարեկ է վեր լինեց ծախքը չեն հաներ, այսինքն անորեին, հաշուաւորն և քարտուղարի ծախքերը, բայց և այնպէս կը պահուին յօգուտ երկրագործ- դասուն։ Տոկոսի տակն է 6 աւ 100, բայց առաջին տարին 1 100 արձանագրութեան տուրք մը կ'առ- նուի, որով առաջին տարին տոկոսն է իբր 7 աւ 100։ Տոկոսի և մարդու- թիւն վճարման այնպիսի եղանակ մը- ղուումուած է որ երկրագործն ամեն տարի միևնույն գումարը կը վճարու ու հաշուի միևնույն չի չիտուին ըստ։ Օրինակի հա- մար, երկրագործն որ երկրագործ մը 1,000 դրուշ փոխ առաւ հնգամսայ պայմանագրով, Ուրեմն, առաջին տար- ւոյ վերջը վճարելի տոկոսն է 60 դրուշ։ Վերջին տարւոյն 12 դրուշ, (200 դրուշ համար)։ Առաջին ու վերջին տարուց տոկոսները գումարելով, կընեն 72, և հորա կէսը կը գտնեն, որ է 36 : մարդն ինչո՞ւ տարի (200+36) = 236 դրուշ դրուշ պէտք է վճարէ, գումարն ընդունած ժամանակ թողեալ 10 դրուշ արձանագ- րութեան տուրքէն զատ։ Այս վայելա- տուութիւնն երաշխաւորուած համար եր- կրագործն իբր հող պէտք է պահանջ- վածութիւն տայ երկրագործական Պան- քային, որ վճարման համար ամեն դիւրեւեռ կ'ուտայ, վեց ամսուան համար լինուած պարտքին մինչև հինգ տարի պայմանաւ չորհրդով։ Ստացն իբր հողն երաշխաւորուած ին- տայու համար ոչ իսկ պէտք ունի ան- վճար տուրքերն հատու ցանկու։ Երկր- գործական Պանթան իբր հայկներ ամե-

նեկն ի խառնեք Տէրութեան պաշա- տանաց հայկներուն հետ, այլ ա- ննկցէ անկախ կը ըսեն։ Միայն թէ երբ դրամ տուած հողին վրայ գա- ռաւարութեան պարտք ունենայ երկ- րագործը, պարտուց դուստրը կըլ- արգելուի, և երկուց պարտուց դու- մարին համեմատական արժէք ունե- ցող հող մը գրաւ կ'առնուի։ Սուր- կան վազի հողերը դրամ չեն առ- նուիր։ Բայց Մուգալայի կոյուած վազիները, զորս կալուածատէրն աւե- լի ազատորէն կրնայ գործածել, ըստ Միւլք կալուածող պէս գրաւ կ'առնուին երկրագործական Պանթայի կողմէ։

Բայց միթէ կարելի չէ որ դաւառի մը վայելաւորը 100ին 6էն դուստր վերցնելով երկրագործական Պանթային, իրենք ըստ առաջին 100ին 20-50- 100 սակով երկրագործներու տան։ — Ըստ հաւանական է, երբ մանա- ւանդ դիւրեւեռ թէ սրբաբն անկողն- արարածներ են վայելաւոր։ Հետեւ- ապէս, փոխաւորութեանց սահման մը դրուած է։ Մասունք մը ուր 5,000 ոսկի միայն կայ դրամագրու, 5,000 դրուշ աւելի փոխ չի կրնար տալ այս մարդուն որ իբր կալուածը կամ իրեն կրայիւտու- ըրով մեկու մը կալուածը գրաւ կուտայ, Այսինքն համեմատութիւնն ընդհա- ըստ մէկ դրուշ է աւ մէկ ոսկի։ Ինչպէս մէկ—երկու տղո մինչև 20 հազար ոսկի դրամագրու կայ Մասու- կին մէջ, բայց 20,000 դրուշ փոխ չի կրնար տրուել միակ մարդու մը։ Դի եր- կրագործական Պանթային, ըստ արդի ծրէնքին աւ առաւել 15,000 դրուշ փոխ կրնայ առնուլ մէկ մարդ։

Ուրեք ուրեք ազարակատեալք և կալուածատէր երեւելի, որք ածան տոկոսով 150 ոսկի աւելի դուստր մը կ'ուզեն գործածել, հնարքը գտած են երկրագործական Պանթային օգուտե- լու։ Բայց որովհետեւ ամենայն ինչ օ- բինական չըլլանք մէկ կը ձեռակեր- պան, ցայտալիք արեւելք մը չեն հա- նգալած։ Օրինակի համար, նոյն երե- վելի հողերը միայնով, կամ կէս աւելի անոր հետ ընկեր գտնուող այս կամ այն գիւղացին կը ներկայանայ երկրագործական մասունքին, և ներկայ- դրամագրին համեմատ ինքզինք կա- ռելի եղած գումարին մեծագոյն չափը փոխ կ'ուզէ իբր անուամբ, և իրեն երաշխաւոր կը ցուցնէ յիշեալ երեւե- լին, որ իբր կալուածը գրաւ կուտայ, դրամն ինչպէս լինը ընդունուի։ Բե- ընդ ինչպիսիք մը որ միև նոյն կալու- ջութիւնն ունի նոյն կալուածատիրով հետ, նոյնպէս դուստր մ'ալ իբր ա- նուամբ փոխ կ'առնու, նոյն ա- գարակը կամ ազարակատիրով ուրիշ մէկ կալուածը գրաւ ցուցնելով, և այսպէս բազմաթիւ միջոցներ կ'առն փոխ կ'առնու, ինչպէս փոխաւորն և պար- տականն ըլլալով մեծ կալուածատէր

մը, որ երկրագործաց համար հա- տատեալ մասունքն չառ աւելի դու- մար մը փոխ կ'առնու ըստ որչափ պե- իտ տրուէր իրեն ինչ իր անուամբ իսկ ինքզինքնուայ ըլլար, թերեւս օր մը միևնույն տրամագրութիւն մը հաստա- տուի այս կըլլայ շահագործութիւններն արգելելու համար։ Բայց արդէ հան- դումանց մէջ եւս ոչ նուազ հետաւոր- տութեամբ տրամագրութիւնը կան նշա- նակուած, որպէս զի փոքրիկ երկր- գործը օգտին այս կարելու հաստա- տութիւնէ։

Այս ալ ան յոյս մը չէ. որովհե- տեւ կը տեսնենք, օրինակի համար, թէ Գաղաթի գաւառին մէջ 10,000 ոսկոյ դրամագրու մը երկրագործական Մասունքն փոխաւորած է 1,500 տարբեր անձներու, յորմէ իրենք թէ իրապէս ժողովրդեան ամենէն համակրելի եր- կրագործ մեծամասնութիւնը, կամ փոքրիկ կալուածատեալք դասն, օգ- ւաւորած է նոր հաստատութիւնէ։ Դի նա որ դրամ փոխ առնելու համար կը զիմ երկրագործական Մասունքն, պար- թի կալուածատիրով կամ վայա- թիւրովներով ապացուցանել հորատել ըլլան, և այն ամեն միայն ինքզին- գումարը կընդունի։ 6 աւ 100 տո- կոսով դրամ գործածել չորսէ, և փոքրիկ մէջ մասունքը, յորմէ օգ- տուելու իրաւունքն ունի այն երկր- գործը դաւար միայն որպէս տասանորդաց հասոյթով կը գոյանայ երկրագործա- կան Մասունքին դրամագրով։

Գաղաթի գաւառին յաջող գործա- նութիւնը, որ երկրագործական փո- խատուութեան նոր գրուիւն ժողո- վրդականացումը կը ցուցնեն, դժբա- րապէս ամենուրեք չեն տեսնուիր։ Ա- մենէն աւելի Պոլսոյ, Նիկիոյ, Պո- լիսի, Սալոնիկի, Սալոնիկի, Պո- լիսի, Սալոնիկի և Սալոնիկի նահանգ- ու գաւառաց մէջ յաջողութեամբ կը գոր- ծէ երկրագործական Պանթան։ Աւելի ներքին գաւառը տոկոսային յոսանքով դիւր- մունին, Սերասոյ, Կարթ, Վանայ, Գարեբաղի, Բաղէի կողմերն, ուր նմանապէս ստուար ժողովուրդ մը կայ երկրագործ, վայելաւոր դեռ ևս հապաքակն աւել են։ Ուրիշ կողմեր ալ ուրիշ հետաքրքրաւոր նորութիւնք կան։ Օրինակի համար, Սերասոյի նա- հանգին մէջ ընդարձակ կալուածատի- րութիւնն յաջող է, և նոյն մեծագոյն ազա- րակներ, կան աւելի թուով քան ուրիշ գոյները։ Արարականաբար իրենց կա- ւածները շահագործելու համար դրա- մ ակէտք ունին։ Բայց աւ առաւել 150 ոսկոյ դրամար որ կրնայ փոխ տրուել իրենց չի բաւել իրենց օրեօրե- լին։ Երկրագործական Պանթան ուրեմն իրենց պէտքերը չի կրնար գոհացնել։ Ուստի այս հաստատութեան հետ գործ չեն ընեն, և նահանգային տասանորդաց հայուէն երկրագործական Պանթայի բաժնին անցած գումարը ըստ մեծի մասին անգործ կը մնան մասունքներու

մէջ։ — Գաղաթ վիճակ մը Ալաշիոյ մէջ։ Առնաւորաբար իրենց նախկին պարզ գա- ղախներուն զգացումները պահած են, կալուածներն ձեռքէ հանել չեն ու- զեր, ուստի չեն թողարկեր որ պարտ- քի համար ի վաճառ հանուին։ Երբ դրամ փոխ առնուին գրաւ տալով իրենց կալուածները, կընդունին թէ Տէրու- լիկան պարտական են, թէ Տէրու- լիկան է տէրն այն կալուածող։ Բայց ոչ որ կը համարձակի ստանձնել և շա- հագործել այս կալուածներ, քանի որ Ալաշիոյցիք անոր մէջն են, ու կը մնան։ Բայց Ալաշիոյցին իբր խօսքին տէրն են։ Փոխանակ իբր կալուածը վտանգելու, կը յայտարարէ թէ ան- գամ մը որ «Պէսա» ընէ, այսինքն ալ պանդխտան ձեռով ուխտէ իբր պարտքը վճարել, անպատճառ կը վճարէ, ուս- տի հարկ չկայ իբր կալուածը գաւառու և ի վաճառ հանելու։ Որովհետեւ փոք- ձուած ճշմարտութիւն մ'է թէ Ալաշ- իոյցին իբր «Պէսա» չի գործել, կա- ըրի չէ այս երգմամբ գրամ վաճառել իրեն։ Երկրագործական Պանթային օ- ղերը շարունակ այսպիսի չեղում մը։ Բայց տարբեր կերպու ալ չէ կարելի երկրագործական մասունքներն օգտա- կար հանգիստները Ալաշիոյ մէջ։ Ուս- տի, հոն, ինչպէս Սերասոյի նահան- գին մէջ, արկաւարդ Մասունքին մէջի փոքրիկ մէջ մասունքը, յորմէ օգ- ղումարները պահպանելով կը չառա- նան։ Բայց ինչպէս ըսինք, ամենը բազմաթիւ վիճակներ են։ Ընդհանրա- պէս երկրագործը տարուէ տարի կը գնահատեն այս նոր հաստատութեան բազմաթիւ օգուտները։

Տասանորդաց վրայ 1 աւ 100ի յա- խումն երկրագործական Մասունքն կը բերէ տարեկան 350,000 ոսկի։ Ասկէ ուրեքն է մակարելով թէ Տէրութիւնը փոխական իբր 3,500,000 ոսկի կը գտնէ ժողովրդէն իրեն տասանորդի հասոյթով։ Ասկէ ալ կրնանք մակարելով թէ ի թուրքին տասանորդ վճարող բերեղ- րու տարեկան համագումարն է 35 մի- լիոն ոսկի։ Միայն անտատուները գեր- ծե տասանորդէ, որովհետեւ անտա- յային զատ տուրք մը կայ, Բայց խոզի- գլին (բալանա) բերքն եւս երկվայել է տասանորդի, իրեն անհատից շա- հագործման առարկայ մը, և ոչ թէ ան- տատուց նման արքունի հողի մը շա- հագործման։ Երկրագործական Պանթան պիտի չարժանի մէկ ամեն տարի 350,000 ոսկի ընդունել տասանորդ վճարող ժո- լովրդին, մինչև որ իբր դրամագրու 10,000,000 ոսկոյ հասնի, և կը հա- չուտի թէ մինչև 25 տարի այս դու- մար պիտի կապուի, մասնաւոր որ տասանորդը կ'առնու երկվայելող ղեկերուն երկրագործական ուղղակի հա- մեմատութեամբ։

Երկրագործական Պանթան երկր- գործներէ տուայած 350,000 ոսկոյն մէկ տասանորդէ, այն է՝ 35,000 ոսկին

փոխայ խնդրներ և կամուրներ չինող ճարտարագէտներուն և անոնց օգնականներուն ու դէտերուն իրեն- լիցով, նկատելով թէ երկրագործը ի- յարուող ունին հարողապետութեանց բարեօրնան, որպէս զի իրենց բերքերը քիչ ծախքով կարենան փոխադրել հա- պարակներ, երկրագործական Պան- քան իբր ծախքը բայցա՞ն է տկար աղարակներ և երկրագործական վար- ժարաններ, ինչպէս դոհութեամբ կը նշանակելին անդեաններն, և եւրոպա- ղրկած է յուսովից երկտասանորդ երկրագործական ուսում սովորել։ Ի մի բան, երկրագործական Պանթան, իբր մասնաւոր օրեօրեով և ինքնուրոյն կրայիկալութեամբ, կը ներկայանայ մեզ իրեն։ Բերքի նախախնամութիւն մը թուրքի մէջ երկրագործութեան յատկաշխիւթեան և երկրագործաց համակրելի դասուն բարեօրութեան հա- մար։ Ինչպէս ըսինք յայտը յոյսածով թէ ինչու համար միայնիք չեն օգ- տուիր այսպիսի պատուական հաստա- տութիւնէ մը։

ԲԵՐԵՐԵՐԵՐ

ԱՆԳԼԱՆԻ ՆԻՌՈՒՄԱՆՔՆԵՐԸ փերեալուր- քի անդ. դեպքան Սըր Բուրդը Մարիլ, որ վերջու լոնտոն կը գտնուէր, մանա- մասն հրահանգէր ստացը և Լորտ Բուր- քիլէրի Բալիլի խոջոյն վրայ Բուրդը հետ բարեկամական համաձայնութեան մը գա- ռու։ Հնդկական ինքնաշար Լորտ Բուրդը- լի կողմէ ևս իմաց տրուած է Հնդկաստա- նի փոխարքային թէ Բուրդը Կալիպոնիայի կառավարութիւնն անհետի չուզեր որ Անգլիան իր կողմն է և յարձակու- մ կը թշնամութիւն ըլլայ Եւանով ուս- քի պայտան մարդը գէտ։

ՀԱՄԳՈՐԴԱԿ Կոստանտին գոհ կուտայ ոչ միայն իբր բնակիչներէ 10,000 հոգու- չափ, այլ և ինչ որ դուք աւելի խնայա- ղին էր իրեն, իբր ինքնօրինութեան։ Այս վարմէ ձանձախան քաղաք Բուրդը գը- րման Կալիպոնիայ մէջ պահած էր իբր վարչային ինքնօրինութիւն իրեն զատ Պե- տութիւն մը։ Բայց հաստատեցաւ որ համագործ գէշ կը կառավարուէ եղեր, զի ամենէն կարեւոր խոջոյնը հարկային ա- ողջպահանքներն հող չի տարուիր եղեր, ինչպէս ցաւակ կըլլայ երեւան կուս- նուտի տարեկան շուտ ճարտարէն և այն- քան կոտորած պատճառներն է վեր։ Նոյն իսկ Համագործի խոջոյնը Կալիպոնիայի Խորհուր- քի, պարկին Կալիպոնիան կ'ընդունան իշխանութեան միջամտութիւնը կը խոջոյնը։ Համագործի պիտի գրեւոր եղեր ոչ միայն և մարդաբանական վարչութիւնն այլ և հա- արակ ուղիւնութիւնն և քաղաքային վարչութիւնն։ Սիւնի երկուական, մաք- րակ, կրթական և դատական վարչու- թիւնը իրեն պիտի թողուին ինչէ այս յորհուրդ իրագործուի, համագործ կը միայնուի Բուրդի հետ, իրեն Կալիպո- թեան ամենէն կարեւոր և աղբեղի մասին հետ։

—(144)—

ԹԵՐԹՈՅՆ ԱՐԵՎԵԼԻՔ

ԵՍԼԻ ՌԵՃՈՒՌ

ՍԱՆՏԻՅԵՆ

ՄԱՍՆ ԶՈՐԴՈՐԴ

ԾԻԱԾՈՒՄ

—Պարոն Բիւն, պատասխանեց պառաւ աղջիկը, չորս կողմ պիտի ըլլամ լաւ նա- խաճաղ մը պատրաստելու համար ձեզ, բայց հարկ է որ պտուի ժամ մը շնորհէք ինձ։

—Մեծ ժամ մը առեք, Ժանէթ, պա- տասխանեց Բոյ ծիծաղելով։

—Ան իր վիճակն մէջ է ան, ըսաւ Հայր Անկառ, խոհանոցին մէջ անոր դաւ- ղած ատենը, եկու, Բի, մենք ալ պարտեց երթալը քաղաքի տեսնելու։

Երբ մարդիկն աչքէ անցուց ծաղիկնե- րը, վերին բաղնիքները, վանդի միւս- ները տերեւաթափ եղած էին իբր բացա- կայութեանը, սկսաւ խափ Մարքոս մար-

քիցին, Բիւն-Ֆոնի կոմսին և կոմսուհոյն և մանաւանդ Մառի-Մառլէին վրայ։

—Բիւն մնաց որ ամեն բան պատմէ զորակարին, ըսաւ ծիւրունի։ Ա՛հ, գաւա- ից, պահ մը աղէկ ներք մտաւոր։ Կը խա- ծեն որ Պ. տը Մարքոս բան մը դուշա- կաւ ըլլայ։

—Ոչ, նայ իմ։ Բայց մենք այս պտուիկ սիրեցեալ արարածին հանդէպ ան- տանելի կ'ըստիւթեան մը մէջ կը գտնուինք։ Լաւ ուրեմն, ոչ, չեմ հասկնար տիկին Մեկլինի միտքը։

—Մալայն, Բիւն,

ՀՐԴԵՂԻ ԵՒ ԿԵՆՍԱՑ ԱՊԱՀՈՎ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՂ ՊՐԻԹԻՇ ԵՍ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԿԵՆՍԱՑ ԳՐԱՆԻՒՆ ԲԱԶԱՆ 3,000,000. ՊԱՀԱՅՈՒՆ ԳՐԱՆ 10,695,969

ՀԱՍՈՑԻ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 2,650,872

ԿԵՆՍԱՑ ԳՐԱՆԻՒՆ ԲԱԶԱՆ 3,000,000. ՊԱՀԱՅՈՒՆ ԳՐԱՆ 10,695,969

ՀԱՍՈՑԻ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 2,650,872

ՆՕՐԹՂԸ ԵՇՈՐԻՐԸ

ԿԵՆՍԱՑ ԳՐԱՆԻՒՆ ԲԱԶԱՆ 3,000,000. ՊԱՀԱՅՈՒՆ ԳՐԱՆ 4,056,900

ՀԱՍՈՑԻ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,800

ԿԵՆՍԱՑ ԳՐԱՆԻՒՆ ԲԱԶԱՆ 3,000,000. ՊԱՀԱՅՈՒՆ ԳՐԱՆ 4,056,900

ՀԱՍՈՑԻ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,800

ԾՈՎ ԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅԼ

ԿԵՆՍԱՑ ԳՐԱՆԻՒՆ ԲԱԶԱՆ 3,000,000. ՊԱՀԱՅՈՒՆ ԳՐԱՆ 4,056,900

ՀԱՍՈՑԻ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,800

ԾՈՎ ԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅԼ

ԿԵՆՍԱՑ ԳՐԱՆԻՒՆ ԲԱԶԱՆ 3,000,000. ՊԱՀԱՅՈՒՆ ԳՐԱՆ 4,056,900

ՀԱՍՈՑԻ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,800

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ԿՈՄՓԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ